

کتلیبی شیعر کا نی پاول سیلان ... و: رزگار شخانی

پیش کی

دوو سا کی لک لک دوای کک تاییهاتنی جک نگی ی ک می جیهانیدا، پاول سیلان، Paul Celan بک پاشناوی Anczel ل ۲۳/۱۱ - ۱۹۲۰ ل شاری شرنیفتسی، کک ئودم شار کی مانیا ی بوو و ئستا شار کی ئوکراینا ی، لک دایکوباوک کی جووی ئمانیزمان لک دایک بوو. لک دوای شکی نوان ووو و تورکدا لک کک تایی سکی هژد، نک مسا شار کی دایکیر کرد. لک دوای جک نگی ی ک می جیهانیش شار کی بوو بک بک لک مانیا. لک دوای شکی دوو می جیهانیش و بوو بک بک لک ی ککی سو فی ت و هتا سا کی ۱۹۹۱ ئوکراینا سرب خکی اگ یاند و بوو بک بک لک لک هک داگیرکردن کیشدا ناوی شار کی گک او. هک لک کک نوان شرنیفتسی شار کی فر ن ت و و فر کولتوور. هتا پش جک نگی دوو می جیهانی، هک موویان بک هیج کک ی کی ئایینی و کولتووری، بک ی ک و د ژیان. کک ش هک گیرسا هک موو شتک تک چوو.

سا کی ۱۹۴۱، دوای ئ وکی سو پای ئمانیا ی نازی و مانیا شاری شرنیفتسیان دایکیر کرد، گک ی کیان لک شار کی دروست کرد و تیدا جوو کانیا کک کرد و. لک حوز ایرانی ۱۹۴۲ هک م تکی زک ور کی گواستند وکی جوو کان بک ئردوگای زیندانی بک ک مکی دکی پک کرد. ئوانی کک گواستران و، دایکوباوکی پاول سیلانیشیان تدا بوو. سیلان توانی خکی بشارت و، دواتر دگیرت و د یب ن ئردوگای کی سوغر کردن. لک و بک خواردنی کک م و کاری گران و، ۱۹ مانگ سوغر ی پک د کک ن. لک و بوو هک وای م رگی دایکوباوکی پک گیش. دایکیان کوشتبوو و باوکیشی بک ن خشی مردبوو. سیلان لک ئوردوگا کک اد کات و د چت ناو سو پای سووری سکی تی و لک ناویدا وک خزم تگوزاری ت ندروستی کاری کرد. کک سا کی ۱۹۴۴ سو پای سوور شار کی ئازاد کرد، سیلان توانی بگ ت و شار کی خکی و دکی بک خوندنی بکا ت و. هاو کانیا باسی گک ان کی گور و بن تیان لای سیلان د کرد؛ پک و چیر کی بک زمانی جیدیش دگک ای و و باسی جوانی زمانی عیبری د کرد، ئ و زمانی جاران بک لای و گرنک ن بوو. هک لک و س ر د میش و دکی بک خوندن وکی ئایینی جوو و چاسیدیزم کرد.

کک سا کی ۱۹۴۵ جک نگی کک تایی هات، سیلان چوو بوخارست، لک لک

د زگړې کی چاپ و بیاوکردن وو، واک هېڅ سښنگندږی کتېب و وړگړگړی
خې د ژياند. يې کم شيعری لې ساى ۱۹۴۷ لې گڼ قارى (نېگور) دا
بياو کړد وو. لېم يې کم بياوکردن وو بيا دا، پاشناوى خې گڼې، دوو
حرفې سرې تاي Anczel هېگرت و لې کتاي ناوې کې دانا، کړدى
بې Celan و بې مېش ناوې کې شاعيرې بې خې مسگر کړد. لې تاياري
هېمان سا دا، گڼ قارى کې مېش، بې ترجېمې مېش مانې، شيعرې
(تاي گڼې مېش رگ) بې بياو کړد وو، دواتر ناوې شيعرې کې گڼې بې (فوگې
مېش رگ)، کې بې بياو بيا ننگرين شيعرې سيلان داد نړ. نې وروپاي دواى
جې ننگ، نې وروپاي کې وېرانې بوو. اوناوې کان و نې وانې لې
قې کړدى بې کم مېش زگارېان بوو بوو، بې ما و سېرگړدان
د سوېان وو. هېر نې و کاتې بوو، سيلان لې وې تاي خېدا هېستې بې
د نيایې نې کړد و بې ياري دا پې اگې ندي وې تان بې.

لې نېوان ساى ۱۹۴۷ - ۱۹۴۸ دا ماوې کې کم لې قېي نا بوو. نې ودېم
لې وې يې کم ديوانې: (لمې گڼ زېرې کان Der Sand aus den Urnen) بياو
کړد وو. کې چې ند هې کارېي کې سوور يالېشې تې دا بوو. لې وې يې کم مجار
شيعرې (فوگې مېش رگ) لې پيشانگې يې کې سوور يالېي کانا خوېند وو.
هېر نې ودېمېش پې وې نديې خې شې وېستې لې گڼې نېنگې بېرگ باخمان دا
بېست، باخمان لې نې مسا لې دايک بوو بوو. باو کې نې ندامې کې چالاکې
نازيې کان بوو، سيلانېش پې نا هې ندې يې کې جووې وومانېا بوو. باخمان
دواى نې وې لې چې ند زانکې يې دې ورو ناسې و قانوونې خوېند بوو، لې
قېي نا د ژيا، لې وې بېشې فېلسې فې دې خوېند و خېرېکې نوو سېني
دکترې رانامې کې بوو لې سېر هاي دگړ و هېر لې گڼې نې وېش وې سيلان
ناشنای فېکري هاي دگړ دې بېت، دېست بې خوېند نې وې بې رهې مانې دې کات
و ناشنای فېکري دې بې. پاشان سيلان چو وې پاريس و لې وې ژيا، بې مېش
بې نامې پې وې نديې لې گڼې نېنگې بېرگ باخمان هېر هې بوو. هاوکات
لې گڼې کار کړد لې گارگ و وړگړگاندا، زمانې نې مانې و زانستې
نې دې بې دې خوېند. پاشان واک مامېستې نې دې بې کارې دې کړد. ساى ۱۹۵۲
لې گڼې ژنې هونې رمنې ندي فېرې نسي، گيسېل لې سترانژ بوون بې ژنومېرد و
دو و کوېان بوو. لې کتايې کانې ساېانې شېستدا، لې يې کدى
جودا بوون وو.

سيلان لې ثابې ۱۹۴۸، تازې ها تېو وې پاريس. شيعر دې توانې چې لې بارې
نېم دې خې زېمېن وې بې؟ يان چېن سيلان، واک زگارېو وېک بې توانې
نېم نې زموونې بې هې زمانې وې بنووسېت وې؟ نې وې توانې لې هېشت
ديواندا نېم بېکا. ساېانې پې نجاکان خې لې پاريس و ديوانې کانيشې
لې نې مانېا بېاو دې کړن وې. ناوې ندې نې دې بېي کانې نې مانېا واک
شاعيرې کې زېر گړ وې پېشوازي لې دې کړن و خې تاي دې کړن. پې وې نديې
دېستايې تې لې گڼې هاي دگړ دروست دې بې و لې ماوې نزيکې بېست

ساڊا به نام په ووڼديي کي گرميان له گڼو يې کډي ده. کتبيان به يې کډي دنارد و له باري شيعر و فلسفې و گفتوگيان درکړد. ورد ورد ته په ووڼديي سيان و هايدگر سارديي تکوت. سيان به به ره م کاني ته و سرسام بوو، به م په ق بوو له لاي نگرې ته م بيرم نده گور يې ته ماني له نازيې کان. هايدگر قات لاي سيان خنې له ابووردوي خي نگرته، يان په شيماني خي پيشان بدا.

له ۲۴ ترموزي ۱۹۶۷ له شاري فريبرگ گر ورتين بيرم ندي سدرم په شوازي له گر ورتين شاعري سدرم دکات. فېلې سوفېک ناوي هايدگر بوو، شاعري کيش پاول سيان بوو. هايدگر له ابووردوي کي نازيې هوو، مام ستايې کي نازيې زانکې بوو، ۱۲ سا ته ندامي حيزي نازي بوو. سيان شيس جووي کي زگار بووي بدرستي نازيې کان بوو. دايکوباوکي به دستي ته وان کوژرابوون. ته وان دوو کسي له ابووردو تېواو په چوانې يې کډي بوون، به م ته گيشتن له فلسفې و شيعر به يې کوي ده بستنه وو.

سيان داو تکر او له پاريس و بهت و له هله زانکې فريبرگ، هله مان زانکې تييدا هايدگر کاري درکړد، شيعر بخوښته وو. ته ود م چنه ساک بوو، سيان باري درووني تېواو نه بوو. ته و کاتيش سيان له نه خنې يې کي درووني له پاريس بوو و به م ته هاتېوو در و. زتر له هله زار کس هاتوون و هايدگر ريش له يزي په شېو دانېشتوو. له م کته دابوو ده خک گرزي تکوت. سيان به شېو يې کي ته گوتي نام و و نه له گڼو هايدگر بگرم.

دواي خوښنه وې شيعر کان، هايدگر ووي له سيان کرد و گوتي ک ح ز دکات داو ته خانوي هاوينې خي له توتناو بېرگ بکا و له و پياس بکې و گفتوگ بکې. سيان به داواکي ازي بوو. ته دواي، ۲۵ ته موز به توتومبيل دچنه ته وو. ته م سفير ي ته وان زېر گفتوگي له بار و کراو، زېر کس په يوايې، دواي ته م سفير سيان له هايدگر هله ناس سارد و به هوا بوو. ته وان ده گنه خانوي هاوينې هايدگر له توتناو بېرگ، ک بيرکي ته ستر يې ته دابوو، ته وې بيرکې ده خنې و دچنه ژوور و. سيان له دفتري ميواناندا دنوسه - "به ناو دفتري ميوانان به نيگا له ستر ته ستر ي بيرکې، به هيواي هاتني وشيک له ناو ده وو. ۲۵ ته موزي ۱۹۶۷. پاول سيان."

ته وان له م دشتودر به م پياس کردنه وو له باري زېر شته وو ددوېن. سيان چاو ته واني وونکردنه وو بوو له هايدگر، ک به لاي نگرې سر سخته نازيې کان بوو، به م هايدگر هېچي نه گوت و له م بار يې و نوتقي له و نه هات. سيان زېر له ي به هوا بوو. له

گڼان ویا نډا بڼو فریب ږگ، لڼا و ئوتومبیل سیلان وونتر لڼگ هایدگر دډو. لڼمبار یو لڼ نام یځدا بڼ گڼسلی ژنی نووسیوی تی - هایدگر نڼید توانی قڼم بڼدست و بگریټ و هڼیاری لڼبار ی نازیزم و بدا؟

سیلان لڼ فریب ږگ و دڼگڼت و نڼخڼخان ی دڼروونی لڼ پاریس. شاعر کی زڼر کورت بڼ ناوی (توتناو بڼرگ) و دڼنووس. ئایا ئم بڼهیوایی ئو بوو لڼ هایدگر؟ لڼ شاعر کڼدا ئو و شانی کڼ لڼ دڼفتڼری میواناندا نووسی، هڼی: - "وشی لڼ دڼو و هاتووی بیرم نڼک".

ئم دوا ی کڼدیبینیان نڼبوو. هاونی سا ی دواتر، سیلان دڼگڼت و فریب ږگ و لڼگڼ هایدگر بڼناو دڼشت و چیاکاندا بڼ پڼ دڼگڼن. بڼام لڼبار ی ئم سڼفڼر و هڼچ زانیاری ک نیی. ئوان دوو جاری تریش ی کترین بڼی. کڼ سڼر تای سای ۱۹۷۰ بڼ دوا جار ی کترین بڼی، سیلان باری دڼروونی تڼوا تڼک چووبوو، زڼر لڼ هایدگر توو بوو و بڼسڼریدا هاواری کرد. هایدگر گوتی: "نڼخڼش - بڼچار ی".

شاعر کانی سیلان، پڼو سټی ژیان و ئو ئزموونانی خڼی تی لڼ سڼردم می شڼدا- زیان، اکردن، پڼنا هڼندی و تاسی ئو کڼس و شتانی نڼیبین و، بڼام باسی عڼشقیش دڼکن. ئندامی ئکادیمیای سوډی پڼر فیسڼر ئندڼرس ئولسڼ، کڼ هڼم شاعر کانی تڼرجم می سوډی کردوو، هڼم بڼرد و امیش لڼکو ینڼو ی زانستی لڼبار یان و دڼنووس. ئو کات ی بڼ ئندامی ئکادیمیای سوډی هڼبڼر دردا، لڼ وڼامی پرسیار کی ئژنام و انڼکدا گوتی: "بڼ نموون زڼر پڼم گونا هڼ خڼاتی نو بڼل نڼبڼخشا بڼ توماس بڼرنهارد. یان پاول سیلان". ئو لڼ پڼش کی تڼرجم می (شاعر) مان ی کان) دا بڼ سوډی، نووسیوی تی: "بڼگومان سیلان نڼک تڼنیا میراتی تاز گڼری بڼ زمانو کڼر دڼو ی بوڼر گواستوو تڼو، ئو بڼ شواز کی بڼهاوتا شاعر کردوو بڼ ساختومان کی شاهڼدی لڼبار ی ئزمووی توندوتیژی، عڼشق و پڼنا هڼندی و لڼ مڼژووی سڼت ی بیستی ئوروو پادا".

سیلان بڼهر ی فڼربوونی زمانی هڼبوو، ئمانی، عیبری، مان، فڼرنسی و ئینگلیزی دڼزانی. ئمانی زمانی دایک بوو، هڼر زوو لڼ دایکوبا و کی و فڼر بوو. ئو هڼر بڼ ئمانیش دڼنووسی و دڼی جوو زمانی بوو - «تڼنیا بڼ زمانی دایک مڼر قڼ دڼتوانت استی خڼی دڼربڼت، بڼ زمان کی بڼگان شاعر در دڼکات.» ئگڼرچی ئمانی زمانی جڼلاد بوو، بڼام سیلان باو ی وا بوو، کڼ دڼبڼ تڼنیا بڼ ئمانی بنووس. بڼام لڼ بڼره مڼکانیدا ماو یڼک حا تی شار

هه‌یه. ئه‌و کاتێی چوو بوخارست و له‌وه‌ ژیا، نزیکه‌ی چل په‌خشان و شیعری نووسی، هه‌ندکیان به‌ شه‌وازی سووریالی، شازده‌ له‌م ته‌کستانه‌یش به‌ مانێ نووسراون و به‌ شیعره‌ مانیه‌کانی ئه‌و ناسراون. پاشان گه‌یه‌وه‌ سه‌ر زمانی ئه‌مانی. له‌وه‌ له‌ بوخارست بوو، ناودارترین شیعری "فوگه‌ی مه‌رگ" به‌ ئه‌مانی نووسی، ته‌رجمه‌ی ئه‌مانی کرا و له‌ ئایاری سا‌ی ١٩٤٧ له‌ گه‌قاره‌ک که‌ له‌ بوخارست ده‌رده‌چوو به‌ مانێ، به‌او کرایه‌وه‌.

سیلان هونه‌رمه‌ندیه‌کی زمانه‌وانی بوو و به‌وه‌ ناسرابوو، وشه‌ی نوێی داده‌هه‌نا، که‌ له‌ زمانی ئاخفتندا نه‌بوون. ئه‌و به‌ ئه‌مانی ده‌ینووسی، ئه‌گه‌رچی زمانی نازیه‌ی تاوانکاره‌کانیش بوو. به‌ ئه‌وه‌ی بتوانه‌ به‌ ئه‌مانی شیعری بنووسه‌، هه‌ستی کرد په‌ویستی به‌ ده‌زینه‌وه‌ی زمانه‌کی تایبه‌ت به‌ خه‌ی له‌ ناو زمانی ئه‌مانیدا هه‌یه‌، - زمان له‌ ناو زماندا. به‌ ئه‌وه‌ی په‌یه‌وه‌ بتوانه‌ باسی قه‌کردنی جووه‌کان و ئه‌و هه‌موو تاوانانه‌ی نازیه‌کان له‌ سه‌رده‌می شه‌هاده‌ی کردیان، بکا.

"فوگه‌ی مه‌رگ" Todesfuge/Dödsfuga شیعره‌کی زه‌ر ناوداری "پاول سیلان"-ه‌. له‌ نه‌وان سا‌ی ١٩٤٥/١٩٤٤ نووسراوه‌. یه‌که‌مه‌جار سا‌ی ١٩٤٧ ته‌رجمه‌ی ئه‌مانی کرا و به‌ ناوی "تانه‌گه‌ی مه‌رگ" به‌او کرایه‌وه‌. سا‌ی دواتر له‌ یه‌که‌مه‌ دیوانیدا، به‌ ئه‌مانی به‌او کرایه‌وه‌. خاسیه‌ت و په‌که‌اته‌ی شیعره‌که‌ وکه‌ سه‌دا و ته‌به‌قه‌ی جودای مه‌سیقا، فره‌ده‌نگیه‌. فوگه‌ Fuga وشه‌یه‌کی لاتینیه‌ی و واژه‌یه‌کی تیه‌ری مه‌سیقایه‌، ئاماژه‌یه‌ به‌ ئه‌و هه‌موو ده‌نگ و سه‌دا جودایانه‌ی ژه‌ و ئامه‌ری مه‌سیقا، که‌ دووباره‌ ده‌بنه‌وه‌. شیعره‌که‌ باسی وه‌وداوی واقیعی قه‌کردنی جووه‌کان ده‌کات له‌ سه‌رده‌می شه‌هاده‌ی دووه‌می جیهانیدا. ئه‌وسا نازیه‌کان له‌ زه‌ر ئه‌ردوگا، له‌ کاته‌ی کوشتن و سووتاندنی جووه‌کاندا ناچاریان ده‌کردن گه‌ به‌ خه‌یان هه‌به‌که‌نن و هاوکات به‌شه‌کیشیان ناچار ده‌کران مه‌سیقا به‌ژهن. به‌مه‌جه‌ره‌ مه‌سیقایه‌یش ده‌گوترا "تانه‌گه‌ی مه‌رگ".

له‌ شیعره‌که‌ییدا ده‌نگ و سه‌دا و بابته‌ ده‌گوه‌. "ئه‌مه‌"ی زیندانی هه‌یه‌، که‌ به‌شیکیان مه‌سیقا ده‌ژهن و هاوکاته‌یش به‌شیکیان گه‌یه‌ی خه‌یان هه‌به‌که‌ن. "جه‌له‌لاد"یش هه‌یه‌، که‌ نامه‌ به‌ "مارگه‌ریتا"ی خه‌شه‌ویستی ده‌نووسه‌ت و فره‌مان به‌ به‌ندکراوه‌کان ده‌کات گه‌یه‌ی خه‌یان هه‌به‌که‌ن. "سولامیت"یش، ئه‌و که‌یه‌ که‌ حه‌زیه‌تی سوله‌یمان ئاشقی بوو و له‌ "غه‌زه‌لی غه‌زه‌لان/ گه‌رانیه‌ی گه‌رانیه‌ی"دا، به‌ شیعری عه‌شقی خه‌ی به‌ ده‌ربه‌یه‌وه‌. له‌وه‌ له‌ شیعری ژماره‌ ٦، که‌ په‌یه‌ی ١٢ ناوی هاتوه‌. وکه‌ ده‌بینین، شیعره‌کانی پاول سیلان له‌ تراژیدیا په‌که‌وه‌ هه‌قه‌وه‌اون، که‌ ئاسه‌واری به‌سه‌ر ئه‌ده‌به‌ی ئه‌وروپایی دوا‌ی شه‌هاده‌یه‌.

تیه‌ده‌ره‌ ئه‌ده‌رنه‌ی فه‌یه‌له‌سوف (١٩٠٣ - ١٩٦٩) په‌یوابوو - به‌ربه‌یه‌یه‌ له‌ دوا‌ی ئاوشووتنه‌ی شیعری بنووسه‌. ئه‌مه‌ ته‌گه‌یه‌شتنه‌کی ه‌سته‌، چونکه‌

ساخته به هی نووسینده، یان تانانت گمانده ویش، تهاو له نه هام تیه کانی شه نزدیک ببینده. بهام نم تگیشته ویش است کاته و رگری خاتای نوبله، نممر کترتیز (۱۹۲۹ - ۲۰۱۶) نم گوتیهی نوی هگمانده و گوتی: - "له دواى ئاوشویتس مره دتوانه شاعر تانیا له بارهی ئاوشویتسده بنووسه".

له ردا که ناوی "ئاوشویتس" دهنده، مبهست کات و شوخه کی دیاریکراو نییه، مبهست هه موو نه ورووپا و سهرده می شه، که تیدا به شوخه کی سیست ماتیک جوو کانیان قه دکرده. ئایا زمان توانای هه یه و نهی ووداو کان بکه شه، و سفی هه ستی کوژراو کان و بکوژ کان بکا؟ نه گره و بهام نه خهر به، نه دی چن بتوانین له نه هام تیه کانی نه و سهرده م تبهگه یه؟

به نم مبهسته، سیلان شه وازی تایبته به خای دزیه و. هه ر به استی وک ده گوتر زمانه نهی مانیه تکهشکانده و زمانه کی تایبته به خای داهنه، که پنه له کده و وشای نه نهی، تانانت حه رف و خا به نده کانه شه نه رکیان هه یه. نم شه وازه زه ر ساختهی سیلان، و ده کات تگیشته و ته رج مکردهی زه ر سخته به. هه م له ککه ره و هه م و ره رگه تهووشی شیکردنه ویه هه و و ره رگه انیه هه بن. باش هه ر له نه ستاو نه و به بهم، که - نم و ره رگه انیه من، هه و و ککه به نه کیوونه و له جیهانی سیلان، نهک چوونه ناو جیهانه کده و.

نه و جا به نه ویه له متهودی نووسین و جیهانی سیلان نهیک ببینده و، هه نه نییه نه گره به نه گه یه کی ترده به یه، بهین متهوده کی ته و او په چه وانیه نه و به دزینده و. متهوده که جیاوازیه که وک جیاوازی نه وان شه و نه و نه و سپی به. نم متهوده جودایه یه، شاعیری نه مریکایه چارلس یزنیکه ف (۱۸۹۴ - ۱۹۷۶) له که تایی ژیا نیدا دزیه و، که ته و او په چه وانیه متهودی نووسینه سیلان و نه و خای به (متهودی ده ستکاریکردن) ناوی ده با. متهوده که ده توانه په یه و به زمانه کی ئاسان، باسی با به ته ئا زه و سخته بکه و زه ر له یان نهیک به ته و. نه و ههات به شاعر نووسین و زه ر نهیک بوونه و له ووداو کانی قه کردن، سوودی له به گه نام و په ته که لی گوتیه شاه ده کانی دادگه ی نورنه رگ و رگرت. هه ی به نه ر نه و ده و وشانه ده ده که شا، که به شاعر ده گونجه و هاوکاتیه و نه یه کی واقعی نه هام تیه کانیان ده که شا. نه و ههات و نم ماتریالانه ی کردو و به شاعر و ساه ۱۹۷۵ له دیوانه کده به ناوی (قه کردن/ Holocaust) به ناوی کرده و.

متهوده که نه و خای له م په نه خا ده چه کردو و ته و:

1. هه موو نه و ده انیه جوان دیارن بنووسده و.

2. ورد سرنج ل هـ موو وشـ کان بد و وشـ لاتینیـ کان و هی نا پـ ویست دـ ربهـ نـ.

3. ورد سرنج لـ مانای هـ موو سـتـ کان لـ یزبـ ندی دیاریاندا بدـ.

4. ورد سرنج لـ یتمی هـ موو دـ کان بدـ.

5. پاشان بـ وردی دـ ستکاری بکـ.

چارلس یزنیکـ ف پـ یوایـ، شاهـ دـ کان دادگـ ووداوـ کان وـکی
خـ یان دـ گـ نـ و نـ مـ یش ماتریالـ کـ زـر گونجاو دـ کات،
چونکـ بـم شوـ یـ خوـ نـر هـ تا دـ کرـ لـ وتی ووداوـ کان
نزیـک دـ بـتـ وـ. نـم دوو کـ پـلـ شیعرـ، نمـوونـ لـ
شیعرـ کانـی.

"لـ ناکاو سـ یان هـ بـژارد

سـ جووی یـ یشن

کـ پیاوی سـ یـ میان هـ بـژارد

کوـ کـ ی گوتـ: لـ باوکم گـ گـ نـ

من دـ مـ شوـ نـی نـ و

من بـ نـ!

نـ و سـ سـ ی باوکی نـ وی هـ بـژارد بوو گوتـ:

"تـ یش وـ رـ!"

گولـ بـ پشتـ ملی هـ ر چواریا نـ وـ نـرا:

گولـ کان لـ نـ واچـ وانیا نـ وـ دـ رچوونـ."

"نـ مانـ نیـ کـ ی کـ خوشکی نـ وی کوشتبوو

ووی لـ و کرد و

پرسی: "لـ پـ شان کامتان بکوژم؟"

نـ و دـ سـ کانـی کچـ بچوو کـ ی گرتبوو و وـ مـی نـ دایـ وـ؛

نـ و بینی چـن نـ مانـ نیـ کـ مندائـ کـ ی لـ سـ ند

مندائـ کـ قیژاندی و کوژرا."

لـ بـ رسـ بـ ری قـ کردنی جووـ کـ اندا، سیلان زمانـ کی بـ نـ و شتانـ
دـ زیـ وـ، کـ ناوهـ نـانـان سـ خـتـ. میکایل فـان یـس لـ
لـ کـ یـنـ وـ کـ یدا- دوا شاعیر. گوتارـ کـ لـ بارـ ی خـ مـشی پاول
سیلانـ وـ، کـ بـ سوـ دی نووسراوـ، باسی نـ وـ دـ کات چـن سیلان لـ
شیعرـ کانیدا بـ وشـ و حـ رف، وشـ ی نهـ نـی بـ ووداوـ مـ ژوو یـ کان
دـ زیوـ تـ وـ. نـ و لـ سـ رـ تـ ی کـ بـ کـ یدا دـ پرسـ "شیعر چیـ؟" و لـ
کـ تـ یـ کـ بـ کـ یدا وـ مـ دـ داتـ وـ و دـ : - "شیعر، بـ دـ نیایـ وـ
زیاتر نـ وـ یـ تـ ناتوانی پـ شبینی بکـ یت. /.../ شیعر لـ دـ رـ وـ ی

زانیندوو دپښتانه، بښام هند بښه ز ددو ت پله اویشتنی
نوو ت ک ه میش بتوو بزانت".

پاول سیلان له شاعر کدا د:
(خو مښ).

خو مښ، خو مښ.

شو.

شو-و- شو-و. - بښ

لای چاو ک، لای شدار ک.

خو مښ، نښم وش بښ دتنگکرښ، (بښ نښمانی Asche) ک جار
لدوای جار لښ و ل ز شاعر تردا دووبار دبتوو،
نماژ ی کی دیار بښ ق کردنی جوو کان. نښم نښم تاوان
گور ی ی، ک زمان توانای دښینی نی و ناتوان و سفی بکات.
وشی خو مښ بښ نښمانی "Asche" و پاشناوی سیلانیش Antschel
بښ ل جگگینی هردوو حرفی An، لښوانیاندا ل ووی
فښتیکو- (نښ- نښ) ل ی کچوونکی سښه ی. نښ
نښم ه ی ک بښ ل جگگینی دوو حرفی پاشناوی.

نښ دی چاسیزم چن ل شاعر کانی نښ شاعر دا دیار؟ شیکر ووی وا
ه ی پښوا ی ک سیلان ل ه مان بناغی چیر کی چاسیزم و شاعر
نووسیو. هی وایش ه ی جخت ل و د کات و ک ه مای نښریتی جووی
تښدای. سیلان خ ی ل م بار ی و ه شیار ی ل بښتن ووی شاعر کانی
بښ نایینی جوو، یان ق دښری جوو کان و داو، هاوکات ل بار
پښویشتی ه بوونی زانیاری وردی پښوخت لای خوښښر بښ تښگښتن
ل شاعر کانی، زرجار گوتوی تی - زانیاری ل بار ی نایینی جوو،
یان چاسیزم لای خوښښر گرنګن.

نښ و ناخشی و د م قایی ل سښر شاعر (فوگی مښرگ) لښوان پاول
سیلان و ئیمانول وایسګلاس (۱۹۲۰ - ۱۹۷۹) دروست بوو و نښنام کانی
نښ خراپیان ل تښنښ کردنیدا ه بوو، پاول سیلان ز دتنگ و
خ مبار کرد. ئیمانول وایسګلاس، نښ ویش وک سیلان، شاعر کی جووی
نښمانیزمانی نښمانیا بوو. هاوایی قوتا بخان بوون. ئیمانول
وایسګلاس شاعر (نښ و ER) ی نووسیوو، بابت و چښند دښکی شاعر
(فوگی مښرگ) ی سیلانیش وک نښ و بوو. دوی نښ و ک ناکرا بوو،
شاعر ک ی ئیمانول پښ (فوگی مښرگ) ی سیلان نووسراو، زښر کښ
سیلان یان بښ و تاوانبار کرد، ک لوی و رگرتوو. بښام ئیمانول
ه رګیز سیلان ه هاوایی دښینی بښ و تاوانبار نښ کرد،
بښ چښوان و، نښ و زښر سښرام بوو بښ توانای سیلان. استیش
نښ و ی، ک سیلان ه رګیز لوی و رنښگرتوو. هند کښیش پښان
وای، خ کوشتن ک ی سیلان تا اد ی ک پښو نښ بښ م سښل ی و ه ی.

سیلان بـ شیعـر کـانـی ئـ و بـ چـوونـی فـیلـسـوفـی ئـ مـانی، تیـدـر ئـادـرنـی بـ تـا کـردـو، کـ گوتـبووی: - ”بـ ربـریـه لـ دواـ ئـوشویتـس شیعـر بنووسـر“. ئـوشویتـس گـورـترین ئـردوگای زیندانی و لـ ناوبردنی جووـکان بوو. ئـ و پـیوابوو، تـانـات شیعـریش ئـ و توانایـی نیـ، باسی مـژووی خوـناوی سـردـمی جـنگ و قـکردنی جووـکان بکات. پاول سیلان ئـم تـگـیشتنـی پـ هـ هـوو، ئـ و پـیوابوو - لـ دواـ ئـوشویتـس، چـن شیعـر بنووسـر؟

لـ دواـ شهـی دووـمی جیهانیـدا، کـمهـک نووسـری جوو، ئـو کارهـساتهـی بهـسـهـریانـدا هـات، نهـیانـدهـتوانی فهـرامـشی بکـهن. زینـدهـخهـونـک بوو، له کاتی بهـئاگایانـدا. ئـوان بهـرگهـی ئـم ئـازاره دهـروونیـهـیان نهـگرت و خـیان کـوشت. پاول سیلانـیش وا بوو، نهـیدهـتوانی اـبورـدووی خـی فهـرامـش بکات. تا وای لـ هـات باری دهـروونی شـوا. چـند ساـک بـر لـ مردنی، بـ تـنیا و بـ خـزان و هاوـ هـا و دـژیا. باری دـروونی باش نـبوو، کـوتـبوو ناو حوزن و خـمـکیـکی گـورـو. دوا شیعـر کـانیـشی لـ دـخـکی وادا نووسیون. لـ کـتاییدا حوزن و خـمـکی بـسـریدا زا دـبن و ژیانـی لـ دـستـنـو.

شـوی ۲۰ـی نیسانی ۱۹۷۰، لـ ماـکـی، لـسـر شـقامی ۶، ئـمیل زـهـا لـ پاریس، دـچـتـ دـر و. چـند ئـژک پـشتر، دـبوو لـ گـ ئـریکی کـو مـرمندا کـی، چـووبان نمایشی شانـنامـی- لـ چاوـانی گـدـا-ی بـکت بینن، بـمـام نـچووبوون. کاتـک ژنی پـشووی، گیسـل دـچـتـ ماـکـی، ئـقـ و سـعاتی دـستی پاول سیلان لـسـر مـزی ژووری نووستن دـبینـ. ئـمـ نیشـانـیـکی وونی ماـئاوایی بوو، کـ پـشتر بـ ئـوی گوتـبوو. سیلان ئـ و شـو و خـی هـداـبوو ناو ووباری سـن و خنکا بوو. دوا هـفتـیـک تـرمـکـیان دـزیـو.

ئـمـ پاول سیلان بـ شاعیرـکی زـر گـرنگی ئـمانیزمانی دواـ شـی دووـمی جیهانی سـرنجی لـ دـدر و ئـدهـبناسهـکان بهـیهـک له شاعیره گهـورهـکانی ئـمانیزمانی دواـ شهـی دووهـمی جیهانی دادهـن.

زگار شـخانی

ستـکـهـلم، تـمـووزی ۲۰۲۰